

हिमपात पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७५ दार्चुला

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, दार्चुला

प्रकाशन मिति	:- २०७५ (२०१९)
प्रकाशक	:- जिल्ला प्रशासन कार्यालय, दार्चुला ।
सर्वाधिकार	:- जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिती
प्राविधिक सहयोग	:- DAO / DEOC, NRCS DP-DRR Program
बिशेष सहयोगी	:- ७ गाउँपालिका/२ नगरपालिका
फोन नं.	:- ०९३ ४२०१३३, ०९३ ४२०२१४, ०९३४२००७८
फ्याक्स नम्बर	:- ०९३ ४२००१४
इमेल	:- daodarchula@moha.gov.np , deocdarchula@gmail.com ,
वेबसाइट	:- www.daodarchula.moha.gov.np

Contents

१. पृष्ठभुमी	4
१.१ साधारण उद्देश्य:	5
१.२ विशिष्ट उद्देश्य:.....	5
२. दार्चुला जिल्लाको नक्सा:-.....	6
३. जिल्लाका विपद् तथा भएका विपद् घटनाहरू:-	6
३.१ हिमपात:-	6
४. कार्य सञ्चालनको सन्दर्भ:-.....	7
४.१ हिमपात बाट प्रभावित हुन सक्ने क्षेत्रहरू	7
४.२ पहुँच :-.....	8
५. बिपद् परिदृश्य तथा योजना अवधारणाहरू:	8
६. क्षेत्रगत उद्देश्य :-.....	9
७. पूर्वतयारी प्राथमिकता:.....	10
८. जन शक्ति परिचालन हुने क्षमता:-	10
९. जिल्लामा रहेको राहत सामाग्री विवरण	11
१०. बिषयगत जिम्मेवारी:	11
११. प्रतिकार्य विवरण -:	13
१२. जिल्लामा उपलब्ध खोज तथा उद्धारका सामाग्रीहरू (Heavy Equipments) :	14

हिमपात आकस्मिक योजना, २०७५

१. पृष्ठभूमि

नेपाल निरन्तर दोहोरिरहने बहु-प्रकोपका घटनाहरूबाट उत्पन्न विपद्को अत्यधिक जोखिममा रहेको मुलुक हो । नेपालमा प्रत्येक वर्ष बाढी, पहिरो, चट्याङ्ग, आगलागी, सडक दुर्घटना तथा महामारी जस्ता प्राकृतिक तथा गैरप्राकृतिक प्रकोपहरूले गर्दा जनधनको ठूलो क्षति तथा नोक्सानी हुने गरेको छ । मुलुक विषम भू-बनावट, कमजोर भौगर्भिक अवस्था, मौसमी विषमता तथा जलवायु परिवर्तनका कारण भूकम्प, बाढी, पहिरो तथा भू-स्खलन, डुबान, चट्याङ्ग, खडेरी, हिमपात, असिना, हिमपहिरो, हिमताल विष्फोटन, अतिवृष्टि, अनावृष्टि, हुरी बतास, शीतलहर, तातो हावाको लहर, वन डढेलो लगायतका प्राकृतिक प्रकोपहरूबाट प्रभावित छ । त्यसै गरी नेपाल सडक दुर्घटना, महामारी, अनिकाल, किट वा सूक्ष्म जीवाणु आतंक, पशु तथा चराचुरुङ्गीमा हुने फलु, प्यान्डामिक फलु जस्ता विश्वव्यापीकरण हुनसक्ने महामारी, सर्पदंश, जनावर आतंक, खानी, हवाई, जल वा औद्योगिक दुर्घटना, आगलागी, विषाक्त ग्याँस, रसायन वा विकीरण चुहावट, ग्याँस विष्फोटन, विषाक्त खाद्य सेवन, वातावरणीय प्रदुषण, वन विनास वा भौतिक संरचनाको क्षति तथा प्रकोप उद्धार कार्यमा हुने दुर्घटना लगायतका गैरप्राकृतिक प्रकोपबाट समेत प्रभावित छ ।

नेपालको पहाडी तथा हिमाली भु-भागमा जाडोको अत्याधिक नकारात्मक असर पर्दछ । यहाँ जाडो तथा हिमपातले प्रत्येक वर्ष हजारौं मानिसहरूलाई प्रभावित गर्दछ । धुलोको कणहरू सहित जाडोको तरंगले हावालाई चिसो पर्दछ । यस जिल्लामा विशेष गरि अत्याधिक जाडो मंसिर महिनादेखि माघ महिनासम्म हुनेगरेको पाइन्छ।

दार्चुला नेपालको सुदूरपश्चिम प्रदेशको चीन र भारतको सिमासँग जोडिएको जिल्ला हो । समुद्र सतहबाट ५१८ मिटरदेखि ७,१३२ मिटर उचाईसम्म फैलिएको यो जिल्लाको क्षेत्रफल २३२२ वर्गकिलोमिटर रहेको छ । २०६८ को जनगणना अनुसार यो जिल्लाको जनसंख्या १,३३,२७४ रहेको छ भने जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले गरेको अध्ययन अनुसार जिल्लामा विभिन्न प्रकोपबाट प्रत्येक वर्ष १,००० परिवार प्रभावित हुने गरेका छन् । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार दार्चुलाको वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर ०.८८ प्रतिशत रहेको छ । देश संघीय राज्य व्यवस्थामा गाँसगैँको राज्य पुनर्संरचनाले साविकका ३६ गाविस र १ नगरपालिकालाई २ नगरपालिका र ७ गाउँपालिकामा विभाजन गरिएको छ । एक संघीय संसदको सदस्य निर्वाचित हुने निर्वाचन क्षेत्र र २ प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचित हुने निर्वाचन क्षेत्रमा जिल्ला विभक्त रहेको छ । शैल्यशिखर नगरपालिका र महाकाली नगरपालिका गरी जिल्लामा २ नगरपालिका छन् । त्यसैगरी अपिहिमाल, मार्मा, व्याँस, दुहुँ, नौगाड, मालिकार्जुन र लेकम गाउँपालिका पनि रहेका छन् । दुई नगरपालिकाका नौ नौ गरी १८ वडा, दुहुँका ५, व्याँसका ६, मालिकार्जुनका ८, लेकमका ६, मार्माका ६, अपिहिमालका ६ र नौगाडका ६ गरी जिल्लामा जम्मा ६१ वडा रहेका छन् ।

जाडोयामको समयमा खास गरी पहाडी तथा हिमाली जिल्लाहरूमा चिसो तथा हिमपातबाट मानिसहरूको असावधानीका कारणबाट हरेक वर्ष श्वास प्रश्वास, रुघाखोकी, निमोनियाजस्ता स्वास्थ्य सम्बन्धि समस्याबाट धेरै मानिसहरू विरामी पर्ने र केही व्यक्तिको मृत्यु समेत हुने गरेको छ । पशुपन्छी, अन्नबाली समेत प्रतिकूल प्रभाव परी धेरै मात्रामा नोक्सान हुने गरेको छ । यस वर्ष पनि जाडोयामको समय सुरु भइसकेको छ । दार्चुला जिल्लामा

विगत वर्षमा जस्तै मौसमको प्रतिकुलता र बातावरणमा आउने परिवर्तनबाट हिमपात सुरु भैसकेको अवस्था छ । यस वाट विशेष गरी बालबालीका, जेष्ठनागरीक, सुत्केरी, गर्भवती, तथा विपद् वाट प्रभावित भइ हालसम्म पनि पूर्णस्थापना हुन नसकेका परिवारहरुलाई प्रत्यक्ष प्रभाव पर्न सक्ने हुँदा उक्त जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्न, आवश्यक श्रोत साधनको पूर्व प्रवन्ध गर्न, सचेतना अभिवृद्धि गर्न, हिमपात तथा चिसोबाट प्रभावित परिवारलाई पुऱ्याउने उद्धार तथा राहतको कार्यलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउनका लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले हिमपात पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनामा निर्माण गरेको छ ।

यस दस्तावेजले जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति,स्थानिय तह (गाँउपालिका, नगरपालिका)ले ठूलो विपद्को समयमा पुरा गर्नुपर्ने कार्यहरुको व्यावहारिक चित्र प्रदान गर्ने प्रयास गरेको छ । यो एउटा साधारण योजना हो, जुन हिमपातको समयमा प्रयोग गर्न सकिन्छ । तथापी निश्चित अवस्थालाई मध्यनजर गरी तयार गरिएको छ । यस योजनामा प्रतिकार्य योजना पूरा गर्नका लागि अपनाइने चरणहरुको विस्तृत रूपमा ब्याख्या गरिएको छ । जिल्लामा रहेका सरोकारवाला निकायहरु, स्थानीय तह, जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, डिभिजन वन कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, मानवीय सहयोगी संघ सस्थाहरु, तथा विभिन्न सरकारी र गैर सरकारी संघ सस्थाहरु समेतको सहभागीतामा यो हिमपात पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माणको व्यवस्था मिलाउने प्रयास गरिएको छ ।

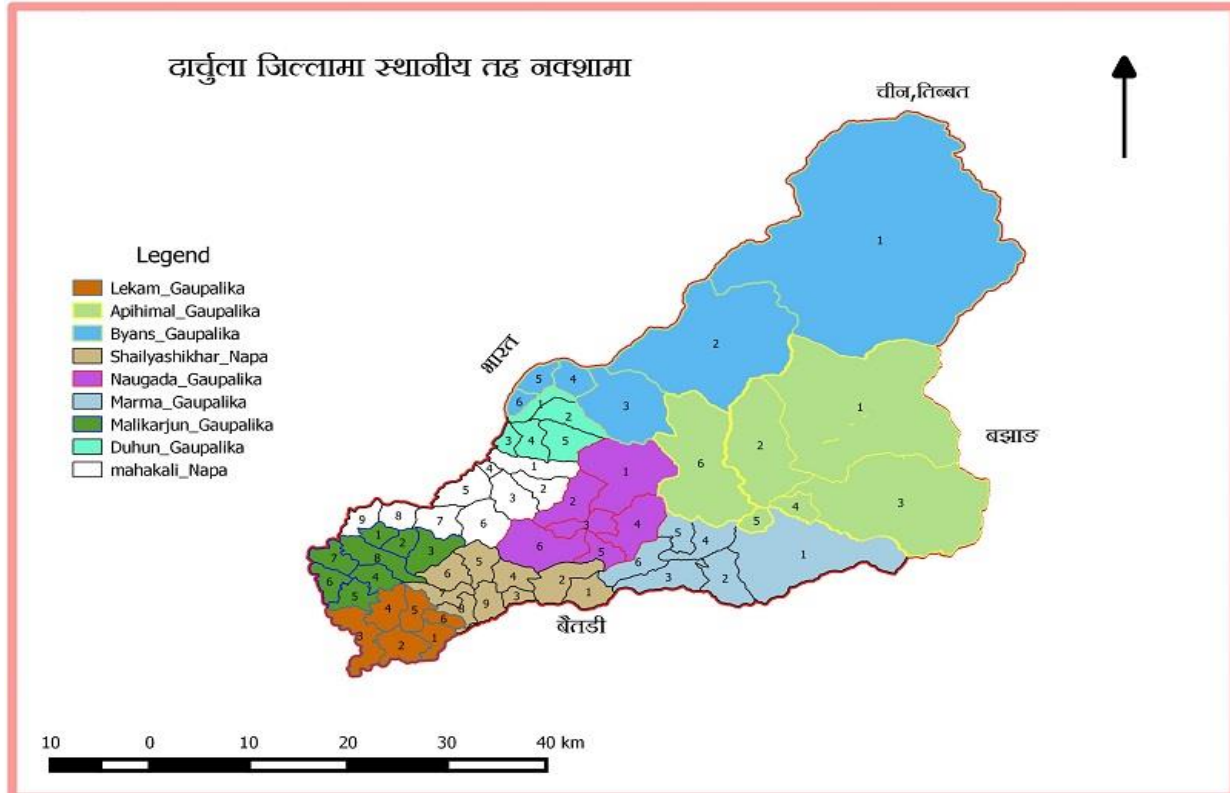
१.१ साधारण उद्देश्य:

- हिमपातबाट हुन सक्ने क्षतिलाई न्यूनिकरण गरि सिमीत श्रोत र साधनको अधिकतम उपयोग गरी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिवाट गरिने प्रतिकार्य शीघ्र, उपयुक्त र प्रभावकारी बनाउनु ।

१.२ विशिष्ट उद्देश्य:

- विपद्को समयमा प्रभावकारी ढङ्गले प्रतिकार्यमा सहभागी हुनका लागि पद्धति, संरचनाहरु बनाउने तथा उपयुक्त तयारी गर्ने,
- श्रोत तथा क्षमतामा कमी तथा संरचनाहरुमा क्षति हुँदा पनि प्रभावकारी प्रतिकार्यमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानिय तह (गाँउपालिका, नगरपालिका) मा गठित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति लगायत सबै तहका संरचनाहरु संलग्न हुने ।
- आपत्कालीन प्रतिकार्यका लागि प्रभावकारी प्रवेश, परिचालन, जिल्ला विद्व्यवस्थापन समिति, स्थानिय तह गाँउ पालिका, नगरपालिकामा गठित स्थानिय विपद् व्यवस्थापन समिति लगायत सबै तहका संरचनाहरुको प्रयोग सुनिश्चित गर्नका लागि प्रकृयाहरु स्थापित गरिने ।
- यो दस्तावेजले बिपद् प्रतिकार्यमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानिय तह (गाँउपालिका, नगरपालिकाहरु), विशिष्ट जिम्मेवारीहरु, प्रतिकार्यको उद्देश्य र प्राप्त हुनुपर्ने परिणामहरुका बारेमा जानकारी दिने छ । यसमा उल्लेखित प्रतिकार्यको सूचीले हरेक विषयगत समुहले गर्ने कार्यको मार्गदर्शन बारेमा समेत पर्याप्त जानकारी दिनेछ ।

२. दार्चुला जिल्लाको नक्सा:-

३. जिल्लाका विपद् तथा भएका विपद् घटनाहरू:-

३.१ हिमपात:-

हिमाली तथा पहाडी जिल्लाहरूमा हिउँदको महिना मंसिर देखि माघ-फाल्गुनसम्म बाक्लो हुस्सु लाग्ने र अत्यधिक चिसो हुने गर्दछ । चिसोबाट केटाकेटी, बृद्धबृद्धा, र गरीब परिवार हिमपातको उच्च जोखिममा रहेका छन्। अत्याधिक चिसोको कारणले बन्द कोठामा निर्यासिएर दुर्घटना हुन सक्ने सम्भावना समेत रहेको छ । यस दार्चुला जिल्लाको ब्यास गाँउपालिका, अपि हिमाल गाँउपालिका हिमपात को कारणबाट उच्च जोखिममा रहेको छ । अन्य गाँउपालिका तथा नगरपालिकाको केहि क्षेत्रहरू समेत हिमपातको प्रभाव रहेको छ । विशेष गरि ब्यास गाँउपालिकाको वडा न १, २ का बासिन्दाहरू बर्षको आधा समय सम्म मात्र उक्त क्षेत्रमा बसोबास गर्ने र बाँकी समय सदरमुकाम खलगांमा बसाई सराई गर्ने गर्दै आएका छन् । हिमपात का कारण आवात जावातमा कठिनाई, खेतिपाति तथा पशुपक्षीमा समेत क्षती हुने गरेको छ ।

जिल्ला विपद् ब्यवस्थापन समितिको बैठकबाट जिल्लाको चिसो तथा हिमपातबाट अति प्रभावित क्षेत्र ब्यास गाँउपालिका र अपि हिमाल गाँउपालिका लाई नेपाल रेडक्रस सोसाइटी बाट यस अर्थिक बर्षमा ३२५ थान कम्बल, ९७५ मिटर जिनको कपडा, २६० वटा साडी बितरण भएको थियो । साथै जिल्ला अस्पतालमा १५

थान र जिल्ला कारागर कार्यालय लाई समेत १० थान कम्बल चिसोलाई कम गराउने हितुले बितरण गरिएको थियो ।

४. कार्य सञ्चालनको सन्दर्भ:-

४.१ हिमपात बाट प्रभावित हुन सक्ने क्षेत्रहरु

सि.नं.	गाउँपालिका तथा नगपालिकाको नाम	वडा	कम हिमपात बस्तिहरु	मध्यम हिमपात बस्तिहरु	उच्च हिमपात बस्तिहरु	कै.
१	महाकाली नगरपालिका		वडा न ५	वडा नं २, ३, ६, ७, ९, १ नम्बरमा खभा, दह, कोट, कौतली मध्यम	वडा न १, ८ बवा, दह, छापरी, कोट, वडा नं २ झुस्क, झल्ला, मैखोली, ३ नं वडा बाँझ मसेनी, झुस्कु वडानं ५ धौलगाड, किम्टडी, वडानं ६ पउनेखोला, निसिल ७मा थाम, ८माधौकोट वडानं ९ थापला	
२	शैल्यशिखर नगरपालिका		०	रानी शिखर, देउथली मालिकार्जुन	०	
३	मार्मा गाउँपालिका		२, ४ नं न्यून	०	१ वडा नंमा परमचुली धाम, घोलचर र ताकु३,को मल्लो भाग ५ नम्बरको सितलाको मल्ल भेग, ६मा मल्ल भेग बिनायक क्षेत्र	
४	मलिकार्जुन गाउँपालिका		वडा न ५, ६ ७ मा न्युन	पस्ती, अडाखान, सौल्या टट्याडी, खालीकोट, बुगां,	सिसाली, पथरखानी, बजानी, बलशिखर, न्वालपानी, शिखर, कासडीखोला, मलवाव, धौखानी, सुडरखाली, ४ नम्बरमा ऐरीछिना गोठयुडी सौल्यामल्लोभाग	१,२,३,४ वडा न का बढि प्रभावित
५	लेकम गाउँपालिका		०	चपता, कुन्ती	०	पानी परेको बेला अग्लो भुभाग चपता, कुन्ती
६	ब्याँस गाउँपालिका		०	०	साङ्गु, टिकंर, राप्ला, सुनसेरा, हुती, धौलाकोट,	१, २, ३ वडामा लगतार र ४, ५, ६ वडामा जाडो याममा ।
७	दुहुँ गाउँपालिका		०	सुतखोला, मगाँउँ, बारबाँझ	०	
८	अपीहिमाल गाउँपालिका		०	०	क्षेतिपाथा १ वडा, खाइकोट ४ मा खण्डेश्वरी, २ घुस्सा, सिती, ५मा पुरै, ६ सितला	निरन्तर
९	नौगाड गाउँपालिका		साउगन्ना, खितला ६ वडा न	४ न वडामा खण्डेश्वरी, कपडे, सिप्टी विनायक २ नं. वडा हपरी, मल्ल टेस्ट्रो भटे घुस्सा, दल्लेत, गोदामी, सुनुमुन्ना	१ न वडा पुरा इयरकोट, थाडलिङ्ग, महाथाङ्गलिन, नागु ४ न सिप्टी ६ न एगरभगे, गडीगाड, खालीडाडा, क्षेतीपाथा, खाइकोट (वडा न १)	

				सिती, वडा न ३ थुम्के, धुलिगढा थालिगढा रहेचो मल्लो देउलाडा, खार मल्लो भाग भाग, सुन्द मुन्द सुकुलथान	
--	--	--	--	--	--

सि. नं	प्रभावित हुन सक्ने			सम्भावित प्रभाव स्तर
	स्थान	परिवार संख्या	सदस्य संख्या	
१	महाकाली नगरपालिका	५०	२५०	६
२	शैल्यशिखर नगरपालिका	६०	३००	७
३	मार्मा गाउँपालिका	१५०	७५०	४
४	ब्यास गाउँपालिका	७००	३५००	२
५	लेकम गाउँपालिका	४०	२००	९
६	मालीकार्जुन गाउँपालिका	१००	५००	८
७	दुहुँ गाउँपालिका	११५	५७५	३
८	अपीहिमाल गाउँपालिका	९००	४५००	१
९	नौगाड गाउँपालिका	२००	१०००	५

४.२ पहुँच :-

दार्चुला जिल्लामा बिगतका दिनका अनुभवहरुलाई केलाउदाँ हिमपातको समयमा एक ठाउँ देखि अर्को स्थान सम्म जादा निकै कठिन हुने गरेको पाइएको छ ।

- हिमपातको समयमा जिल्लाका सबै जस्तो स्थानहरुमा बाकलो हिउँ जम्ने तथा जताततै हिमपात भएको कारणबाट सवारी साधन बन्द हुने र सडक दुर्घटना त्रासको महसुस हुने ।
- अत्याधिक चिसोको कारण घर देखि बाहिर निस्कन नसक्ने ।
- ब्यास गाँउपालिकामा ६ महिना गाउँ छोडेर तल बेशीमा बस्नु पर्ने देखिन्छ ।

५. विपद् परिदृश्य तथा योजना अवधारणाहरु:

दार्चुला जिल्लामा हरेक बर्ष विभिन्न प्रकारका प्रकोपबाट उत्पन्न हुने विपदबाट प्रभावित रहेको छ । जिल्लामा हरेक वर्ष बाढी, आगलागी, हिमपात, हावाहुरी, जनावरको आक्रमण र सडक दुर्घटनाजन्य विपद्का कारण जनधनको क्षति हुने गरेको छ । २०६२ सालमा माघ २ गते लामोझरीको परेको बेला दार्चुला जिल्लाको सबै भागमा हिमपात भएको थियो । यसैकुरालाई मध्यजनर राख्दै जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७५ मा प्रयोग स्तरिकारण गर्दा ७ स्थानमा रहेको गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरुमा ब्यासको साङ्गु, टिकर, राप्ला, सुनसेरा, हुती, धौलाकोट, दुहुँको पिपलचौरी, हिकिला, ब्रह्मदेव धारी, अपिको खण्डेश्वरी घुस्सा, सितला, मार्माको गुल्जर, नौगाडको सिप्टी, एयरकोट, दल्लेक, मालिकार्जुनको न्वालापानी, महाकाली नगरपालिकाको धकोट, शैल्यशिखर अल्गा डाँडोहरु रानीशिखर, देउथली मालिकार्जुन र हिउँदमा समेत हिमपात पर्ने गरेको पाइन्छ । सधैको बर्ष पनि मसिंर देखि फाल्गुन सम्म अपिको सुनसेरा ब्यासको कालापानी, टिकर

लेपुलेक साङ्गु छाङ्गरुमा लगातार हिमपात परेको कारणले मान्छेहरुतल बेशी झर्ने गर्दछन तथा नियमित भइरहने विपद्को समयमा मानवीय सहायतालाई प्रभावकारी रूपमा अघि बढाउन आवश्यक छ । त्यसैले जिल्लामा विपद्को सामना गर्ने क्षमता अभिवृद्धिका विभिन्न कार्यक्रम र योजनामध्ये आपतकालीन समयमा मानवजीवनको रक्षा र महत्वपूर्ण सम्पत्तिको संरक्षण गर्ने उद्देश्यका लागि जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति दार्चुलाले **Snowfall Contingency Plan** तयार गरि जिल्लाका महत्वपूर्ण दस्तावेजको रूपमा स्वामित्व ग्रहण गरेको छ ।

विपद्को समयमा विपद् प्रभावितको जीवन र बहुमूल्य सम्पत्तिको संरक्षण तथा सुरक्षा गरी मानिस माथि पर्ने प्रतिकूलप्रभावको सामना गर्न दार्चुला जिल्लाको साधन स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी र जवाफदेहीयुक्त तरिकाले मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण कार्यलाई संस्थागत रूपमा प्रबर्द्धन गर्नु यस योजनाको मूल उद्देश्य रहेको छ ।

६. क्षेत्रगत उद्देश्य :-

हिमपातको प्रभावमा परेका मानिसलाई भेदभावरहित ढङ्गले राहत उपलब्ध गाराई मानवीय सहायताका प्रतिकार्य गतिबिधिहरु संचालन गर्नु र सबै क्षेत्र तथा सरोकारवालासँग प्रभावकारी समन्वय गरी, सूचना सङ्कलन, विश्लेषण र प्रवाहको प्रभावकारी व्यवस्था गर्नु यसको मुख्य उद्देश्य हुनेछ । योजनाका समष्टिगत उद्देश्य निम्नअनुसार हुने छन्:-

- हिमपात प्रभावितहरुलाई विना भेदभाव राहत उपलब्ध गाराउने र सो क्रममा विशेषगरी बालबालिका, जेष्ठनागरिक, अपाङ्गता, सुत्केरी तथा गर्भवती महिला भएका व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिएर उद्धार गरी जीवन बचाउनु
- हिमपातको प्रभावबाट सुरक्षित राख्ने उपायहरुको सम्बन्धमा स्थानिय विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्य गर्ने सबै सरकारी तथा गैर सरकारी संघ सस्थाहरु समेतलाई जोखिम न्यूनीकरण गर्नको लागि अनुरोध गर्ने ।
- विपद्को समयमा संघिय सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह, दातृ निकाय, सबै क्षेत्र, सहयोगी संस्था तथा नागरिक समाज बीच समन्वय कायम गर्नु ।
- नियमित रूपमा अनुगमन गरी सबै विषयगत क्षेत्रहरुलाई परिचालन गर्नु र पृष्ठपोषण दिनु ।
- हिमपातहरुबाट प्रभावित हुन सक्ने क्षेत्र, गाउँ, टोल, परिवारहरुको पहिचान गरी राहत तथा उद्धारको लागि अगुवा सहयोगी संस्थाको समन्वयमा सबै सरोकारवाला निकायहरुलाई विशेष गरेर दाउरा, कम्बल, न्यानो कपडा जस्ता सामाग्रीहरुको पूर्व प्रवन्ध गरी तयारी अवस्थामा रहन राख्ने र राख्न लगाउने ।
- जाडोयाममा हुन सक्ने स्वास्थ्य सम्बन्धि समस्यालाई न्यूनीकरण गर्न जनचेतनामूलक कार्यक्रम स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्रले तत्काल संचालन गर्ने र स्वास्थ्यकर्मी तथा औषधीहरु तयारी अवस्थामा राख्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- हिमपात बाट सुरक्षित रहनका लागि तपसिल बमोजिमका सचेतनात्मक सन्देशमूलक सूचना एवम् जानकारी स्थानिय संचार माध्यम मार्फत स्थानीय भाषामा समेत उक्त सन्देशमूलक सामाग्रीहरु प्रशारण गर्न स्थानीय संचार माध्यम तथा स्थानिय गैरसरकारी निकायवाट प्रचार प्रसार गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

७. पूर्वतयारी प्राथमिकता:

- बिपदसंग सम्बन्धित सरोकारवाला निकायहरूसंग समन्वय बैठक गर्ने ।
- DDMC को बैठक गर्ने र जिम्मेवारी बहन गर्न लगाउने ।
- जिल्ला भित्रका सबै स्थानिय तहका विपद व्यवस्थापन समितिहरुलाई जनचेतना मुलक कार्य गर्न लगाउने ।
- जिल्ला भित्रका सबै स्थानिय तहका विपद व्यवस्थापन समितिहरुमा हिमपात पूर्वतयारी कार्यशाला संचालन गर्न लगाउने ।
- विपद पूर्वतयारी सम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्ने ।
- स्थानिय तहका संकटासन्न क्षेत्रको नक्शाङ्कन गर्ने ।
- विषयगत समितिहरुको नियमित बैठक गर्ने ।
- जिल्लामा सबै गाउँपालिका, नगरपालिकाहरूसंग बसी कम्बल वा तातो कपडाको आवश्यकता अनुसार व्यवस्थापन गर्ने साथै अन्य सरोकारवाला निकायहरूसंग समेत पहल गर्ने ।
- सबै स्थानिय तह तथा सरोकारवाला निकायसंग समन्वय गरि आवश्यक पर्ने दाउरा पहिले नै जोहो गरी राख्ने ।
- स्थानिय एफ.एम हरुवाट जन चेतनामुलक सन्देशहरु प्रसारण गर्ने ।

८. जन शक्ति परिचालन हुने क्षमता:-

क्र.स.	निकाय	स्वय सेवक	स्वास्थ्यकर्मी	कैफियत
१	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	१८५	०	
२	सशस्त्र प्रहरी वल नेपाल	५०	२	
३	नेपाली सेना	५०	३	
४	महाकाली नगरपालिका	४५	२५	
५	शैल्यशिखर नगरपालिका	४५	२५	
६	मार्मा गाउँपालिका	४०	२५	
७	मालीकार्जुन गाउँपालिका	४०	३०	
८	लेकम गाउँपालिका	४०	२०	
९	ब्याँस गाउँपालिका	४०	२५	
१०	दुहुँ गाउँपालिका	४०	२०	
११	नौगाड गाउँपालिका	१००	२०	
१२	अपी गाउँपालिका	५२	१०	
१३	जिल्ला अस्पताल	०	२२	
१४	गोकुलेश्वर अस्पताल	०	२०	
१५	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी शाखा उपशाखा	NDRT- ४ DDRT-२५ First AID- ६० BWRT-२५	०	
१६	अन्य गैर सराकारी संघ सस्था	२५	०	

९. जिल्लामा रहेको राहत सामाग्री विवरण:-

क्र.स.	निकाय	कम्मल	न्यानो कपडा	त्रिपाल	आपत्कालिन कोष
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	०	०	६५	६ लाख
२	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	१०	०	०	०
३	सशस्त्र प्रहरी वल नेपाल	०	०	०	०
४	नेपाली सेना	१०	०	१०	१२०००१- हजार
५	महाकाली नगरपालिका	०	०	०	२० लाख विपद व्यवस्थापन
६	शैल्यशिखर नगरपालिका	०	०	०	१५ लाख
७	मार्मा गाउँपालिका	०	०	०	२० लाख
८	व्यास गाउँपालिका	२५०	२०० साडी तथा ७५० जिन	०	१५ लाख
९	लेकम गाउँपालिका	०	०	०	६ लाख
१०	मालीकार्जुन गाउँपालिका	०	०	०	१५ लाख
११	दुहुँ गाउँपालिका	०	०	०	१५ लाख
१२	नौगाड गाउँपालिका	०	२०० बालबालिका	०	२५ लाख
१३	अपिहिमाल गाउँपालिका	७५	६० थान साडी २२५ मिटर जिन		१० लाख मात्र
१४	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी शाखा उपशाखा	५० थान	५० थान	५० थान	१०,०००१-
१५	अन्य गैर सराकारी संघ सस्था	०	०	०	०

१०. बिषयगत जिम्मेवारी:

निकायगत भूमिका तथा जिम्मेवारी

क्र.सं.	निकायको नाम	जिम्मेवार व्यक्ति	जिम्मेवारी
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	<ul style="list-style-type: none"> ➤ समन्वयात्मक र नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने । ➤ आवश्यकता अनुसार क्षेत्रिय तथा केन्द्रिय स्तरमा सहयोग (मानवीय, आर्थिक, भौतिकको लागि समन्वय) ।
२	जिल्ला समन्वय समिति	जिल्ला समन्वय अधिकारी	<ul style="list-style-type: none"> ➤ समन्वयात्मक कार्यमा सहयोग गर्ने । ➤ श्रोत (आर्थिक, भौतिक, मानविय श्रोत) परिचालन तथा समन्वय गर्ने ।
३	स्थानिय तहहरु	प्रमुख/अध्यक्ष	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने । ➤ विषयगत क्षेत्रसग समन्वय गरि राहत कार्यमा सहयोग गर्ने ।

क्र.सं.	निकायको नाम	जिम्मेवार व्यक्ति	जिम्मेवारी
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ आवश्यकता अनुसार क्षेत्रिय तथा केन्द्रिय स्तरमा सहयोग (मानवीय, आर्थिक, भौतिक) को लागि समन्वय । ➤ तथ्यांक संकलन तथा ब्यवस्थापन । ➤ श्रोत (आर्थिक, भौतिक, मानविय श्रोत) परिचालन तथा समन्वय गर्ने ।
४	सुरक्षा निकायहरु	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	<ul style="list-style-type: none"> ➤ सुरक्षा व्यवस्था गर्ने । ➤ विषयगत समितीमा रहि सहयोग गर्ने ।
५	राजनैतिक दलहरु	दलका प्रमुखहरु	<ul style="list-style-type: none"> ➤ समन्वय । ➤ श्रोत संकलनमा सहयोग । ➤ जनपरिचालन गर्ने ।
६	जिल्ला आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र	फोकल पर्सन	<ul style="list-style-type: none"> ➤ सूचना संकलन, समन्वय र सम्प्रेषण । ➤ तथ्यांक ब्यवस्थापन ।
७	जिल्ला अगुवा सहयोगी निकाय -DLSA	स्रोत केन्द्र प्रमुख	<ul style="list-style-type: none"> ➤ राष्ट्रिय/अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संघ/संस्था तथा सरोकारवाला संग समन्वय र सहकार्य गर्ने । ➤ स्रोतको खोजी गर्ने ।
८	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	<ul style="list-style-type: none"> ➤ राहत खाद्यसामग्री तथा अस्थाई आवास ब्यवस्थापन । ➤ आपत्कालीन आवास तथा बन्दोबस्ती (Logistic) व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने ।
९	विषयगत सरकारी कार्यालय	कार्यालय प्रमुखहरु	<ul style="list-style-type: none"> ➤ विषयगत समितीमा रहि क्षेत्रगत अगुवा भूमिका निर्वाह गर्ने । ➤ सम्बन्धित कार्यालयको आपत्कालिन योजना निर्माण गर्ने ।
१०	उद्योग वाणिज्य सङ्घ	अध्यक्ष	<ul style="list-style-type: none"> ➤ न्यानो कपडा तथा कम्मल सामग्री संकलन वितरण र व्यवस्थापनमा सघाउने ।
११	यातायात व्यवसायी संघ तथा प्रा.लि.हरु	अध्यक्ष	<ul style="list-style-type: none"> ➤ राहात तथा उद्धार कार्यका लागि यातायातका साधनहरु र जन शक्ति उपलब्ध गराउने ।
१२	संचार माध्यमहरु	नेपाल पत्रकार महासंघ, सञ्चारकर्मीहरु	<ul style="list-style-type: none"> ➤ सहि सूचना संकलन तथा सम्प्रेषण । ➤ सचेतनामुलक सुचना तथा समाचार सम्प्रेषण गर्ने ।
१३	नागरिक समाज	संयोजक	<ul style="list-style-type: none"> ➤ राहत कार्यमा सहयोग तथा समन्वय । ➤ मानव अधिकारको संरक्षण तथा सम्बर्द्धनमा सहयोग ।
१४	पेशागत व्यवसायी समितिहरु	अध्यक्ष	<ul style="list-style-type: none"> ➤ राहत, उद्धार तथा संरक्षण कार्यमा सहयोग ।
१५	गै.स.स.महासंघ, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गै.स.स.	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	<ul style="list-style-type: none"> ➤ मानवश्रोत परिचालन गर्ने । ➤ श्रोत संकलनमा सहयोग गर्ने । ➤ गै.स.स. बिच समन्वय । ➤ क्षमता विकास तथा सहजिकरण कार्य गर्न ।

११.प्रतिकार्य विवरण :-

सि.नं.	क्रियाकलापहरु	कसले	कहाँ	कसरी	कै
१	न्यानो कपडा संकलन	नगरपालिका तथा गाउँपालिकाहरु उद्योग वाणिज्य संघ मार्फत न्यानो कपडा व्यवस्थापन, कम्बल लगायत अन्य न्याना कपडाहरु नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा तथा उपशाखाहरु	क्षेत्र अनुसार जिल्लाको भिन्न स्थानहरुमा	सबैको सहयोगमा	
२	दाउरा संकलन	नगरपालिका, गाउँपालिकाहरु जिल्ला वन डिभिजन कार्यालय तथा सामुदायिक वन महासंघ		डिभिजन बन कार्यालय सँग अनुरोध गर्ने।	
४	राहत वितरण	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय विपद जोखिम व्यवस्थापन समिति सुरक्षाकर्मी, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा/उपशाखाहरु र उद्योग वाणिज्य संघहरु	प्रभावित क्षेत्रमा	प्रभावित क्षेत्रको डाटा आईसकेपछी तुरुन्तै बितरण गर्ने।	
५	एम्बुलेन्स सेवा	एम्बुलेन्स संचालक संघ संस्थाहरु तथा समितिहरु	जिल्ला भरी	प्रभावित क्षेत्रमा स्वास्थ्यमा असर आउन थालेपछी समन्वय रुपमा सेवा उपलब्ध गराउने।	
७	स्वास्थ्य शिविर	जिल्ला अस्पताल, स्थानिय तह अन्तर्गतका स्वास्थ्य इकाईहरु र अन्य सेवा प्रदायक संघ संस्था	प्रभावित क्षेत्रमा	सबैको सहयोगमा।	
९	विपद सम्बन्धी सुचना तथा जनचेतना	जिल्ला आपत्कालीन कार्य संचालन केन्द्र, पत्रकार महासंघ, स्थानीय संचार माध्यमहरु, जल तथा मौषम फिल्ड कार्यालय	जिल्ला भर	प्रभावित क्षेत्रमा भएका घटना हरुको सत्य तथ्य विवरण उपलब्ध गराउने।	
१२	सुचना व्यवस्थापन	जिल्ला आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र	जिल्ला भर	जिल्लामा भएका घटनाहरु लाई CDO तथा DDMC को meeting मा जानकारी गराउने	

१२. जिल्लामा उपलब्ध खोज तथा उद्धारका समाग्रीहरु (Heavy Equipments) :

क्र स	विवरण	उपलब्ध साधन स्रोतको मात्रा	उपलब्ध हुने निकाय
१	एक्साभेटर	१ वटा	मालिकार्जुन गाँउपालिका
२	एक्साभेटर	१ वटा	लेकम गाँउपालिका
३	एक्साभेटर	१ वटा	नौगाड गाँउपालिका
४	एक्साभेटर	१ वटा	मार्मा गाँउपालिका
५	एक्साभेटर	१ वटा	दुहुँ गाँउपालिका
६	एक्साभेटर/लोडर	२/२ वटा	राजेन्द्र निर्माण सेवा खलंगा
७	एक्साभेटर	१ वटा	के एस कन्सट्रक्सन
८	एक्साभेटर	१ वटा	थेगिम कन्सट्रक्सन
९	दमकल	१ वटा	महाकालि नगरपालिका
१०	एम्बुलेन्स	६ वटा	अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी, नगरपालिका, गाउपालिका
११	यातायात साधन बस, ट्रक जीप, टयाक्टर	आवश्यक मात्रामा प्रयोगमा ल्याउन सकिने	यातायात समितिसंग समन्वय गरी भाडामा चलाउने ।

***** समाप्त *****